

Annette Man-Mul
Herbert te Velhuis

Creativity consultant Sjra Puts zet hersenhelften in beweging

DE ONLOGISCHE WEG VAN A NAAR ALLES

Creativity consultancy is zijn vak, hij noemt zich ook wel creactivator en als partner van het Centrum voor de Ontwikkeling van het Creatief Denken (COCD) begeleidt hij bedrijven in wat hij noemt 'de beweging te maken van de linker naar de rechter hersenhelft', Creative Problem Solving. Hij traint mensen in creatieve denkprocessen en hij faciliteert bedrijven, overheden en instellingen die naar een nieuwe oplossing zoeken. Limburger Sjra Puts weet het zeker: "Iedereen kan dat leren."

Een taalmens met een passie voor zijn vak, zo is Sjra Puts goed te omschrijven. Waar hij in het gesprek over creativiteit voortdurend spreekt over de beweging van de linker naar de rechter hersenhelft, zet hij zichzelf ook regelmatig in beweging. Bij vrijwel elke redenering wil hij zijn woorden kracht bijzetten door het bewijs op papier te tonen. "Wacht even", zegt hij dan en loopt naar zijn kantoor om uit de stapel papier een PowerPoint-sheet of kaartjes te pakken.

Puts is een veelzijdig mens. Limburgers kennen hem van de regionale tv-zender L1 en de radio, hij presenteert, is dagvoorzitter en heeft een aantal cd's op zijn naam staan. Voor ons zijn deze nevenactiviteiten minder relevant; wij willen praten over toegepast creatief denken.

Wat verstaat u onder toegepast creatief denken?

"Pff, dat is moeilijk uit te leggen. Toegepast creatief denken is een systematiek die gebaseerd is op veel onderzoek en ervaring en dateert uit Amerika, jaren dertig. Het is anders dan de dagelijkse creativiteit die

zomaar in je op komt borrelen. Toegepast creatief denken volgt een werkwijze en is, hoe vreemd het ook klinkt, gebonden aan regels. Waar het op neerkomt is dat ik verder ga dan wat ik noem het plukken van laaghangend fruit in de boomgaard. Tijdens niet gefaciliteerd brainstormen met groepen, blijven mensen daar vaak steken en dat komt vooral omdat ideeën door anderen om zeep worden geholpen of omdat de juiste persoon ontbreekt om met de groep de boom in te klimmen om ook dat hoogste fruit te plukken; de beste ideeën te genereren. Uiteindelijk komt het neer op het samenflitsen van twee contexten die logischerwijs niets met elkaar te maken hebben."

Hoe gaat dat dan?

"Er is een aantal spelregels waarvan openheid in de groep en privacy naar buiten toe er een is. Maar daarnaast ook uitstel van oordeel, extra aandacht voor naïeve ideeën, geen rangen of experts en meeliften op ideeën van anderen. Als de deelnemers goed weten hoe de spelregels werken, starten we met het

Over Sjra Puts

Sjra Puts is bekend geworden door zijn verschijning op de Limburgse radio en tv (www.buurtentv.nl) en als dagvoorzitter en presentator van grote evenementen. Hij werkte 25 jaar voor de overheid en had een eigen bedrijf in marketingcommunicatie, schreef liedjes en trad op. In 2004 werd hij zelfstandig creativity consultant en volgde de basis- en deskundigheidopleidingen bij het COCD. Hij verdiepte zich in Creative Problem Solving en is een vast bezoeker van de CPSI- en CREA-congressen. Sinds 2008 geeft hij zelf les op de CREA-conferentie. In januari 2010 gaat Puts skills trainingen in creatief denken verzorgen op de Universiteit van Maastricht.

Via zijn eigen bedrijf, Sjra Puts Creative Brainworks BV, begeleidt hij bedrijven in creatieve processen. Tevens is hij partner van het COCD. www.sjraputs.nl en www.cocd.be

creatieve proces. Dat begint bij het vaststellen van de vraag. Gedurende het proces vaak ik ervoor dat ingebrachte ideeën niet onderuit worden gehaald door anderen. Daarvoor gebruik ik de zwarte kaart: zodra iemand 'Ja, maar...' roept, deel ik die uit. En natuurlijk zijn er dan altijd slimmeriken die zeggen: 'Op het gevaar af dat ik zo een zwarte kaart krijg, wil ik toch even zeggen...' en op dat moment kap ik deze persoon al af. Ruimte en vrijheid leiden tot de beste ideeën."

Coaches omarmen weerstand en benoemen dat. Waarom dan de zwarte kaart?

"Ik ben op dat moment geen coach, maar een procesbewaker en iemand die de spelregels in de gaten houdt. Voor het proces is het noodzakelijk dat er ideeën komen. Als die worden bekritiseerd in een zogenaamde divergentiefase is dat dodelijk voor de ideeënproductie. Een voorbeeld: tijdens een sessie met een reclamebureau ontstond het idee voor een elfhengplek om ideeën te genereren. De directeur kon in een latere fase de weerstand benoemen, maar toen kon hij ook over de minpunten heen stappen. De oplossing? Medewerkers mochten de plek inrichten, maar wel in eigen tijd."

Even terug naar het proces. Het klinkt goed, maar we zijn er nog niet...

"Klopt, daar hebben jullie gelijk in. Wat ik doe, is Creative Problem Solving (CPS) de theorie van de Amerikanen Osborn en Parnes toepassen. Zij ontwikkelden de zes stappensystematiek waarbij de eerste erg belangrijk is: het verhelderen van de vraag. Ik besteed daar minimaal een halve dag

aan. Het gaat daarbij om – zoals coaches zullen herkennen – de vraag achter de vraag via de 5 w's en de h. Daarna exploreren we die visie en vertalen die naar een positieve vraag/uitdaging waarna de volgende fase, het genereren van ideeën kan beginnen. De vraag is pas goed als die voldoet aan de vier I's: Immediate, Influence, Importance en Imagination. Als laatste de fase van implementatie: acceptatie en een plan maken. Het hele proces kun je omschrijven als de weg van de sense via de non-sense terug naar de ratio van je uitgangsproblematiek."

Welke valkuilen komt u onderweg tegen?

"Dat kunnen er verschillende zijn. Bij elke stap is het belangrijk goed in de gaten te houden of we het nog steeds over hetzelfde probleem hebben, dus check de bron. Daarbij speelt ook diegene die het probleem inbracht een prominente rol. Ook hij moet het nog steeds als zijn probleem zien. De groep moet goed weten in welke fase hij zit en in die fase blijven. Je komt altijd van die hardlopers tegen die al enkele stappen vooruit zijn, maar de groep is daar nog lang niet."

Waarin onderscheidt Creative Problem Solving zich?

"Waar andere stoppen, gaat CPS verder. We leren mensen op een logische manier onlogisch te denken. CPS is een systematiek die je gestructureerd helpt om van een probleem naar een nieuw idee te komen. Door eenvoudig te roepen: 'Jongens we gaan nu brainstormen' strand je snel in het mulle zand. Een

ander aspect is dat we bij problemen soms totaal verschillende personen in een groep plaatsen. Natuurlijk zit in de groep de probleemeigenaar, maar daarnaast voegen we personen toe van buiten het bedrijf, maar bekend met het probleem en als derde zogenoemde wilde ganzen. Deze groep is

wereld. Ik zeg altijd heel duidelijk: we zijn niet van 'tsjakka' en bouwen geen vlotten. Mensen vragen toch al snel of ze over hete kolen gaan lopen of over water moeten. Ratelband heeft door zijn optreden een beeld geschapen waar wij last van hebben. Een ander belangrijk onderdeel is de sa-

Je moet het ervaren van haha naar aha

helemaal niet bekend met het probleem en het bedrijf. Het is vaak verrassend te zien hoe juist deze mensen door hun vragen en onwetendheid bijdragen aan een oplossing."

Welke belemmeringen ziet u?

"Een ervan is het oordeel van de buiten-

menstelling van een groep. Daarbij kijken we goed naar de reden waarom mensen komen. Daarin kun je drie categorieën onderscheiden: de volunteers, de vacationers en de prisoners. Vooral de laatsten – zij die verplicht zijn te komen – hebben speciale aandacht nodig omdat ze het proces snel verstoren."

Creativiteit en Innovatie

Innovatie

Design

Uitvinding

Creativiteit

Speelkwartier!!!!

Innovatie

Creativiteit

hoeveel vierkanten zie je?

hoeveel vierkanten zie je?